

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

4 An non ius paternum ac dominatiuu[m], & à iusto politico, & inter se vlla
ratione distinguatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Haud. n. ex necessitate colendi agros vel pacificæ eorum possessionis consequitur tã necessario dominorum diuisio, quam ex illo principio. Id ne facias aliis &c elicitur. Non occides, quia est illi fini congruentissimum atque expedientissimum. Hic autem oboritur postremum dubium, virum in ius gentium cadat dispensatio, an vero perinde atque ius mortale sit in dispensabile? Respondetur sub distinctione, Aliqua enim sunt de iure gentium adeo conducentia ad humanum conuictum, vt nulla tenus fas sit super illis dispensari, imo forsitan dispensatio esset irrita, vt diuisio rerum de qua modo dicebamus. Namque nisi inter religioſos, intolerabilis esset communis rerum possessio. Alia vero sunt eundem iuris, quæ uni pro causa dispensabilia. Seruitus enim est de iure gentium, & tamen dispensatum est, ne Christiani capti in bello, pro seruis habeantur, & nonnulli contractuum ciuiliu, etiam qui sunt de iure gentium, possunt dispensari. Est enim de iure gentium seruire fidem hostibus, vt seruare legatos in bello tamen si causa fidei contrarium posceret, non esset seruandum, immo si corrupta dogmata disseminarent, exurendi essent neque dispensatione opus esset.

ARTICVLVS IIII.

Utrum ius paternum ac dominatum ead iusto politico & inter se vlla ratione distinguatur.

Restat ex superioribus dubium circa quãdam iuris species, qualis est paterna & dominata, quæ non videntur sub rationibus superiorum prorsus comprehendi. Quæritur ergo, virum ius paternum & dominatum & a politico, & inter se distinguantur. Et arguitur vt motis nobis est à parte negatiua. Ad iustitiam in genere pertinet vnicuique quod suum est reddere, cum ergo ius sit obiectum iustitiæ, sit, vt pari modo vnumquæque æqualis ex aspietat. Quare non est distinguendum aut inter patrem, & filium, aut inter dominum & seruum. Secundo. Lex quæ, vt art. diximus ratio est & regula conseruatiua iusti, ad bonum commune totius ciuitatis spectat, non ad vllius personæ priuatum, pater autem & filius, dominusq. & seruus ad priuatam pertinent familiam, non ergo distinguitur ius paternum & dominatum a politico. Tertio. Si hæ species vitis essent discernendæ, pari ratione & distinguendæ essent aliæ plures secundum gradus diuersos, qui sunt inter ciues, vt puta ius militare, & sacerdotum &c. In contrarium ante est auctoritas Philosophi s. Ethic. c. 6. distinguentis ius paternum ac dominatum a politico.

Primū argum. a pte negatiua.

Secūdū

Tertiū

Articulus hic in hoc solum adhibitus est ut locus hic citatus Aristot. exponatur. Ad hunc igitur tribus breuissimis conclusionibus respondetur, quibus sententia Aristot. summatim exponitur. Prima est. Inter patrem & filium non est simpliciter iustum politicum, sed secundum quid. Et memento non usurpare nos hic politicum pro eo quod est ciuile, vt distinguunt, a iure naturali & gentium, sed vt proxime dicebamus, pro eo quod est ius inter ciues studium. Sic enim accipit Aristoteles vt etiam naturale comprehendat. Probatur ergo conclusio. Iustum, vt hæcenus dicebamus, idem est quod adequatum & commensuratum alteri. Intercedit enim iusti-

N 4 tiam,

Postremū dubium. Solutio.

Ad primū argum. caput le. Ad secundū.

Ad tertium.

NOTO
iure
legibus
DIE
13

Proba-
tio con-
clusiōis.

tiam, non nisi inter duos aut plures, est ta-
men vnus homo alter ab altero dupliciter.
vno modo, quia simpliciter ab illo distin-
guitur vt cinis quilibet a altero cine. Alio
modo, secundum quid nempe quia quod-
dam modo est alter, puta alterum suppo-
situm, quodammodo vero idem, videlicet
pars alterius. Filius autem non est simpli-
citer alter a patre, sed secundum quid, vt po-
te pars eius, vt habetur Ethic. 8. & nempe se-
men ab illo decedens ergo inter patrem &
filium non est simpliciter iustum, sed secun-
dum quid quod peculiariter dicitur iustum

Secūda
conclō.
Rō con-
clusiōis.

paternum. Pari ratione constituitur secun-
da conclusio. Inter dominum & seruum
non est simpliciter iustum. Quoniam, vt 1.
Politico. ait Philosophus, Seruus non est
simpliciter aliud a domino, imo quidquid
est, domini est, puta instrumentum ergo si-
cut inter instrumentum & artificem non
est propria ratio iusti neque artifex iniu-
riam facit instrumentū si ad libitum suum
illo vtatur, sic neq. inter dominum, & ser-
uum, secundum quid, id est herile. Tertia cō-
clusio, inter virum, & uxorem maior est ra-
tio, iusti, quam inter patrem & filium &
quam inter dominum seruum. Conclusio
hæc adiecta superioribus est ad concilian-
dum cum Apostolo Philosophum. Si enim
Apostolū andias ad Ephes. quinto inquit
tem, virum & uxorem ad idem pertine-
re corpus, secundum illud Gen. 2. Erūt duo
in carne vna, facile inde tibi colligere vi-
deberis minorem rationem iusti interesse

Tertia
conclō.

inter virum & uxorem quam inter patrem
& filium eo, quod minus videantur esse
duo, nihilominus Aristor. loco citato plus
inter eos iusti internouit. Et ratio est, quod
ambo, licet non ex æquo, ordinem tamen
habent ad communem familiæ dispensatio-
nem. Quare, & filii & serui eodem pene iu-
re obedire tenentur matris familias, quo &
patri. Nam & si vxor obedire teneatur vi-
ro, cui ad eiusdem prolis generationem cō-
iungitur, ob idque dicitur esse quodāmo-
do idem corpus. idem corporale princi-
pium, qua rōne prima mulier decocta viri
placato fuit, tamen non quacunque sin-
gularis mulier eo modo pars est mariti
qui d filius patris. Immo, si ita loqui liceret,
compars eius est, nam ambo sunt partes
vnius carnis, ob idq. dicuntur duo in carne
vna. Ac multo minus se habet ad virum,
vt seruus. Quare Phil. 1. Pō i. barbarici iu-

Paulus.

Rō con-
clusiōis.

buit, vt foemina & seruus eodem gradu ha-
beantur, ob idque inter virum & uxorem
æconomicum iustum est. Circa primam
conclusionem in primis notandum, quod
cum asserit inter patrem & filium non
esse simpliciter iustum, sed secundum quid,
illud secundum quid quamvis rationem
iusti diminuat, non tamen minuit ratio-
nem debiti & naturalis virtutis, sed po-
tius auget. Et enim cum iustitia & ad alter-
um sit, & debitum definet, & æqualita-
tem constituat, ex defectu cuiusque illarum
trium rationum deficit, ratione iustitiæ.
Nam inter patrem & filium deficit ratione
prima, quia non est simpliciter ad alterum.
Præterea, ratione tertia, quia parentibus
æquale reddere non possumus non autem
ratione secunda, quia plus patribus debe-
mus, quam cæteris. Quo circa caue pu-
tes ius paternum minus habere nature,
quam pollicicum, imo magis naturale est,
etsi munus habeat iustitiæ. Atqui rationes
istæ multo iustius nobis competunt respe-
ctu Dei. Primum, quia quodammodo
aliquid ipsius sumus, non quidem partes,
sed tamen effectus, ideo multo minus suf-
ficimus ei æquale reddere quam parentib.
liberalitas autem deficit a ratione iustitiæ,
quia non versatur circa debitum. Fit ergo
ex his consequens, illud secundum quid iu-
stum, quod est patris ad filium, quidpiam
excellentius esse, quam est simplex iustitia,
vt puta pietatem. Sicutaberis autem for-
san, vtrum cum diximus inter patrem, &
filium non esse simpliciter iustum intelli-
gatur ex utroq. termino, sitam patris ad fi-
lium, quam filii ad patrem? Respondetur
vtrinque intelligi, licet non æqua ratione.
Filii enim ad patrem non est iustum sim-
pliciter, non solum quia pars est, sed quia
æquale reddere non potest, patris autem
ad filium, non propter rationem secundā,
sed propter primam nempe quia se habet
sicut totum ad partem. Vnde sicut inter
hominem & sua membra non est propria
ratio iusti, quia non sunt simpliciter duo,
sic neque patris ad filium. Nam quidquid
in illum confert, sibi ipsi quodammodo cō-
fert, & prosperitas atque aduersitas filii pa-
trem ipsum attingit. Vnde Seleucus Lo-
crensium monarcha, vbi filio vterque erat
eruendus oculis, supplicium ex æquo par-
titus est, vt vtrique alter erueretur, vasi
ambo vnus essent homo. Hinc autem veri-
tati

fati forsan quis hoc obmoliatur argumen-
tum. Esto ita sit, quod filius quâ diu est sub
cura parentum, aliquid sit patris, tamē post
quam emancipatus est, iam inde, sua qua-
dra viuens sit ciuis, sicuti est pater, cui deinceps
publici magistratus pariter decernuntur. Immo quandoque est patre superior
puta vel prætor, vel consul, vel dux belli.
Item inter patrem & filium possunt tunc
celebrari contractus emptionis, vëditionis,
& alij in quibus iuris ratio æqua libra vtrin-
que pendet: ergo inter patrem & filium in
teuenire potest perfecta ratio iusti. Atqui
hoc annuere videtur diuus Thomas in so-
lutione secundi argumenti, vbi ait quod
pater & filius, dominus & seruus, considera-
ri possunt vt sunt homines, & vt vnus est ali-
quid alterius, & ideo etiam dantur aliqua
leges de patribus quomodo se debeant ha-
bere erga filios. Caietanus contendit quo-
modo cumq; considerentur filij, non esse ius
simpliciter inter ipsos & parentes, sed secū-
dum quid. Nam ius, inquit, quod est inter
eos quatenus homines, modificatur per il-
lud, quod vnus est pars alterius. Et ideo fit
ius secundum quod, puta paternum. At ve-
ro si meum iudicium vllius est momenti, di-
stingerem potius quod quantum ad natu-
ralia iura semper inter filios, etiam eman-
cipatos, & parentes manet ius paternum,
puta quantum ad honores deferendos, &
quantum ad aliqua obsequia, & iuuamina
dum opus illis fuerit filiorum opera, sed
quantum ad ciuilia, ius simpliciter & iustū
est inter illos.

Primū
argum.

S. Tho.
Secūdu.

Caieta.
Solutio
auctoris
risum.

Ad pri-
mū arg.

Ad secū-
dū arg.

Ad 3.

claratum. Tamē illa iura nulla ratione de-
ficiūt a perfecta iustitia, sicuti paterna, quia
est alterius simpliciter ad alterum. Omnia
enim reipublice membra immediatum or-
dinem habet ad bonum commune, & ideo
tam iustum & inter principem, & ciuem &
inter quemcunq; magistratum & subdi-
tum, quam inter reliquos ciues, sed differūt
illa iura penes diuersa officia, vt loco citato
declaratum est.

QVÆSTIO II.

DE IUSTITIA.

S. Tho. 2. 2. quæst. 58.

ARTICVLVS I.

*Vtrum definitio iustitia a Iuri consulis sit
recte constituta.*

Iuris igitur natura præfinita
sequitur, vt virtutem ipsam
iustitiæ, de qua præsens o-
pus instituiamus, & definitio-
ne monstremus & omnib.
suis numeris circumscribamus. Queritur er-
go vtrum definitio Vlpiani. ff. de iust. &
iur. qua ait. Iustitia est constans & perpetua
uoluntas ius suum vnicuique tribuen-
di, naturam iustitiæ absolute declarat? Et
arguitur a parte negatiua, Philof. s. Eth. ait
iustitiā esse habitum quo iusta operamur
& volumus, non ergo est voluntas, quæ
est potentia. Secundo; Sola Dei vo-
luntas est perpetua, ergo vel iustitia non
est perpetua voluntas, vel non est in homi-
nibus. Tertio perpetuum & constans idem
est, alterum ergo in definitione redundat.
Quarto. Ius reddere, munus est principi
proprium: non ergo id habitui iustitiæ com-
petit. In contrarium est auctoritas Iurif.
consulti.

Ad questionem vnica respondetur af-
firmatiua conclusiōe. Definitio illa sane
intellecta bona est. Etenim cum virtus om-
nis sit habitus electiuus, vt 2. Eth. ait Arist.
& habitus ab actu fortiaur speciem, sicuti,
& actus ab obiecto, illa est optima vniuf-
cuiuslibet virtutis definitio, quæ per pro-
prium

Primū
argum.
Aristot.
Secūdu.
Tertiū.
Quartū.

Conclō
iustitia.
Probō.
Aristot.

SOTO
iure
legibus
DIE
13